DEN NORSKE LEGEFORENING

Helse- og omsorgsdepartementet

Postboks 8011 Dep.

0030 OSLO

Deres ref.: Vår ref.: 18/4367 Dato: 22.09.2018

Høringsuttalelse - avvikling av meldeordningen etter spesialisthelsetjenesteloven § 3-3

Vi viser til høringsnotat om avvikling av meldingsordningen etter spesialisthelsetjenesteloven § 3-3, og innvilget utsatt frist. Legeforeningens høringsuttalelse er utarbeidet på bakgrunn av innspill i intern høringsprosess, og den er behandlet av vårt sentralstyre. Legeforeningen vil også vise til vår høringsuttalelse til Ariansonutvalget, NOU 2015:11 – med åpne kort.

Som departementet viser til i høringsnotatet oppleves dagens meldesystem som komplisert, lite kjent og vanskelig tilgjengelig. I tillegg er vi, som departementet, tvilende til om meldeordningen slik den forvaltes i dag, har ønsket effekt og er hensiktsmessig bruk av ressurser. Vi mener likevel at en avvikling ikke er tilstrekkelig konsekvensutredet og er derfor kritiske til dette.

Meldeordningen er en del av et omfattende, komplekst regelverk som samlet sett skal bidra til kvalitet og pasientsikkerhet i helsetjenesten. Det har vært en rekke lovendringer på dette feltet de siste årene. Vi vil fremheve behovet for å se disse i sammenheng og unngå et fragmentert system med utilsiktede konsekvenser.

Intensjonen med meldeordningen har vært å aggregere notater for som skal brukes til læring på nasjonalt nivå. Det fremgår ikke hvordan læringsnotatene har blitt behandlet og formidlet tilbake til tjenesten for å gi ønsket læringseffekt. Hvordan har meldingene blitt benyttet for å nettopp bidra til åpenhet, risikokartlegging og læring av feil? Har de for eksempel vært tema i foretaksmøter?

Avviklingen begrunnes dels i ressurshensyn, utvidelse og styrking av varselordningen, kombinert med etablering av undersøkelseskommisjon og en tydeliggjøring av virksomhetenes selvstendige ansvar for å følge opp uønskede hendelser og avvik. Høringsnotatet er svakt utredet. En rekke forhold krever nærmere utredning og begrunnelse:

- Hvilken effekt ordningen faktisk har hatt sett i forhold til nedfelte effektmål
- Evt. *hvorfor* ordningen ikke har ønsket effekt
- Om man kan bruke meldingene på en annen måte for nettopp å oppnå ønsket effekt,
- Hva som skal erstatte/ivareta formålet bak etableringen av meldeordningen
- Hensynet til nasjonal kunnskap om omfang av svikt og nestenuhell og årsaksanalyse – herunder offentlig innsyn i slik dokumentasjon

Det er et helt sentralt at systemet innrettes slik at ressursene brukes på hensiktsmessig måte, for å ivareta pasientsikkerheten, bidra til at helsetjenesten drives på en faglig forsvarlig måte og forebygge svikt i helsetjenesten – ikke bare følge opp når alvorlige hendelser *har* skjedd. Informasjon i meldingene må kontinuerlig og aktivt brukes for å høyne kvaliteten på tjenestene.

I likhet med departementet mener Legeforeningen at det primære ansvaret ligger hos virksomhetene selv. De må sørge for læring, forbedring og forebygging. Systemene for å forebygge og følge opp avvik må derfor først og fremst utvikles og benyttes i virksomhetene der tjenestene ytes. Overordnede og "eksterne" organer må understøtte slike prosesser. Hendelsene må kartlegges og analyseres med mål om å finne årsak, og denne kunnskapen må føres tilbake til dette nivået og de(n) opprinnelige melder(e). Informasjonen må deretter behandles og ageres på lokalt nivå ved å iverksette nødvendige tiltak (for eksempel forbedringsprosjekt). Dette forutsetter nødvendig kompetanse, kunnskap og tilgang til informasjon. Erfaringer må også deles med andre helseinstitusjoner som kan dra nytte av den samme lærdommen.

Det er betydelige mangler i avviks- og pasientssikkerhetsarbeidet i virksomhetene i helsetjenesten i dag. Det er behov for nasjonale strukturer som gir innsikt og oversikt.

Vi vil advare mot å avvikle meldeordningen uten å etablere et alternativ som ivaretar hensynene bak ordningen. Verdien av de alternative tiltak som nevnes, vedtatt utvidelse og styrking av varselordningen, etablering av undersøkelseskommisjon og en tydeliggjøring av virksomhetenes selvstendige ansvar for å følge opp uønskede hendelser og avvik, er uklar. Det er fortsatt mange uklarheter, særlig knyttet til undersøkelseskommisjonen.

Legeforeningen ber på dette grunnlag departementet revurdere sitt forslag og foretas en grundigere vurdering av hvorfor meldeordningen ikke har hatt ønsket effekt og hvordan den kan innrettes for å gi ønsket læringseffekt. Vi vil også understreke at det må være et reellt alternativ som ivaretar hensynene bak meldeordningen på plass *før* den vurderes avviklet. Det er det ikke i dag.

Med hilsen
Den norske legeforening

Geir Riise
generalsekretær

Lars Duvaland
Avd. dir

Dokumentet er godkjent elektronisk